

i vječni mir. Zato i reče Trendellenburg: „Postepeno usavršenje idejalnoga čovjeka, onoga čovjeka, koji u sebi nosi priliku božju, sbiva se samo uzajamnostju narodâ, koji si najbolja materijalna i intelektualna dobra uzamjence vraćaju; izolirani narodi gromade su naprosto izvrgnute prirodi.²⁶

Tako i jest. Samo u takovu slučaju i odnošaju mogu narodi postati čovječanstvom — jednim etičnim kozmom. U svemiru neću se čarobniji sklad, nego li će se čuti u onaj trenutak, kad se svi narodi zagrlje kao braća. Kucaji srdaca vasiona čovječanstva biti će najveličanstveniji slavospjev onomu — koji no svemirom upravlja.

Takovu naučanju poviesti, kako smo ga mi u radnji ovoj razvili, imat će se već u nižih školah položiti temelj. Tu će potrebno biti uplesti u čitanke historična štiva i priče izključivo etične tendencije.

Čitanke, koje se sada rabe u tih školah, ne odgovaraju spomenutomu zahtjevu; štiva kao što su: žezlo cara Rudolfa, kapa ovoga, papuča onoga — ne imaju sigurno nikakva etična znamenana. Na to bi imali paziti i oni, koji izdaju listove za djecu.

Ne samo niže škole, nego već i domaći uzgoj moći će olahkotiti razvijeno gore naučanje i shvaćanje povjestno. Majka, pripovjedajući djeci, valja da odabire takve priče, u kojih se iztiče ova ili ona etična ideja. U tu svrhu biti će nužno izdavati sbirke priča, koje mogu, nu ne moraju upravo biti sadržaja historičnoga.

U našoj domovini izlazi doduše mnogo sbirkâ; nu lista li čovjek u njih, to opaža, da ga možda ni svaka deseta priča u rečenom pogledu ne zadovoljava. Naši pedagozi, koji svake